

NOTATKA / NOTE

**Nowe stanowiska *Rhacopus sahlbergi* (MANNERHEIM, 1823)
(Coleoptera: Eucnemidae) w środkowej Polsce**

New records of *Rhacopus sahlbergi* (MANNERHEIM, 1823) (Coleoptera: Eucnemidae) in central Poland

Marek MIŁKOWSKI¹, Marek WEŁNICKI²

¹ Stowarzyszenie Przyrodników OSTOJA; Płaczków-Piechotne 51A, 26-120 Bliżyn; e-mail: milkowski63@wp.pl

² ul. Grójecka 186 m. 501, 02–390 Warszawa; e-mail: marek.welnicki@gmail.com

ABSTRACT: Three new localities of *Rhacopus sahlbergi* are presented. For the first time the species was recorded from Mazowiecka Lowland, and Małopolska Upland.

KEY WORDS: saproxylic beetle, Elateroidea, faunistics, Mazovian Voivodeship.

Rhacopus sahlbergi (MANNERHEIM, 1823) jest gatunkiem występującym w większości krajów Europy: od Skandynawii, przez Europę środkową, wschodnią i Bałkany, po południową część Europy (MERTLIK i in. 2007, MUONA 2007, OSTRAUSKAS i FERENCA 2010, RECALDE IRURZUN 2012, VÁVRA i ŠKORPÍK 2013, LESEIGNEUR 2014, NÉMETH i in. 2017). Znany jest ponadto z Mongolii i zachodniej Syberii oraz z Turcji i Iranu (MUONA 2007, BUNALSKI i in. 2023).

W Polsce jest chrząszczem mało znanym i uważanym za wielką rzadkość. Po raz pierwszy znaleziony został w Jedwabnie przez FOLWACZNEGO (1939). Brak dalszych znalezisk skutkowało umieszczeniem *R. sahlbergi* na „Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych” jako gatunku wymarłego lub prawdopodobnie wymarłego w Polsce (PAWŁOWSKI i in. 2002). Od 2012 r. gatunek ten był ponownie odnajdywany w naszym kraju i wykazany został w Czuprynowie k. Kuźnicy na Podlasiu (HILSZCZAŃSKI i in. 2015), a następnie w Puszczy Knyszyńskiej (GUTOWSKI i in. 2024), w Puszczy Białowieskiej i w Nadleśnictwie Mircze na Wyżynie Lubelskiej (HILSZCZAŃSKI i in. 2015). Ostatnie dane pochodzą z Nadleśnictwa Giżycko na Pojezierzu Mazurskim (MOKRZYCKI i in. 2025).

Wszystkie znane dotąd stanowiska dotyczą północno-wschodniej i wschodniej części kraju. Ostatnie stwierdzenia gatunku związane są z odłowem do różnego typu pułapek oraz wabieniem do światła (HILSZCZAŃSKI i in. 2015, GUTOWSKI i in. 2024,

MOKRZYCKI i in. 2025). Chrząszcz ten został stwierdzony na nowych stanowiskach w centralnej części kraju.

Wyżyna Małopolska:

- DC81 Kolonia Bleszno ad Wyśmierzyce, 16 VII 2023, 1 ex., do światła lampy na budynku – skraj lasu, leg. et det. M. WEŁNICKI;
 - EB09 Radom, Las Kapturski, 28 VI 2025, 1 ex., do lampy LED pod dębami na skraju lasu (bór mieszany świeży) (ryc.), leg. et det. M. MIŁKOWSKI.
- Nizina Mazowiecka:
- EC12 Brzozówka ad Grabów nad Pilicą, 10 VII 2025, 1 ex., do lampy rtęciowej 250W, leg. W. PIĄTEK, det. M. WEŁNICKI i M. MIŁKOWSKI.

Obserwacje z ostatnich lat wskazują na wzrost liczebności *R. sahlbergi* w naszym kraju. Z gatunku bardzo rzadko obserwowanego staje się gatunkiem wyraźnie częściej spotykanym. Można przypuszczać, że wkrótce będzie znajdowany w innych częściach kraju. W Polsce łowiony był dotychczas w drzewostanach dobrze zachowanych o charakterze naturalnym. Nowe stanowiska przedstawione w niniejszej pracy zlokalizowane są w drzewostanach gospodarczych, nieposiadających wybitnych walorów przyrodniczych. Są to zadrzewienia powstałe przez zalesienie gruntów rolnych przed kilkudziesięcioletni laty, bądź też płaty lasu będące pozostałością niegdyś rozległej Puszczy Radomskiej. Puszcza ta na przełomie XVIII i XIX w. rozciągała się od północy po Pilicę, od wschodu po Wisłę, na południe po rzekę Iłżankę (ZARĘBA 1986). Cenniejsze pozostałości

puszczy zostały zachowane w rezerwach przyrody znajdujących się w pobliżu podanych stanowisk. Według BURAKOWSKIEGO i in. (1985) larwy rozwijają się w wilgotnym i przegrzybiałym drewnie cienkich gałęzi dębowych i leszczynowych, drążąc chodniki równoległe do włókien drzewnych.

Podziękowania

Serdecznie dziękujemy Wojciechowi PIĄTKOWI za przekazanie danych.

Ryc. Radom, Las Kapturski. Skraj drzewostanu z pojedynczymi starszymi dębami – miejsce odłowienia *Rhacopus sahlbergi* (fot. M. MIŁKOWSKI).

Fig. Radom, Kapturski Forest. The edge of a tree stand with single older oak trees – the place where *Rhacopus sahlbergi* was caught (photo M. MIŁKOWSKI).

PIŚMIENNICTWO

- BUNALSKI M., NAVAIIAN M., BOLDAJ S.A.H., HÁVA J., ANGELINI F., SAKENIN H., SAMIN N. 2023. A faunistic study of Coleoptera of Iran with nine new country records. *Wiadomości Entomologiczne*, **42** (online 18A): 114-121.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J., 1985. Chrząszcze – Coleoptera. Buprestoidea, Elateroidea i Cantharoidea. *Katalog Fauny Polski*, **23**, 10: 1-401.
- BOLWACZNY B. 1939. Beitrag zur Käferfauna von Ostpreußen. (ss. 127) [W:] A. HORION (red.): *Kleine coleopterologische Mitteilungen*. *Entomologische Blätter*, **35**: 122-127.
- GUTOWSKI J.M., SUĆKO K., LASOŃ A., BOROWSKI J., BYK A., GAZUREK T., GREŃ C., KOMOSIŃSKI K., KRÓLIK R., KUBISZ D., MAZUR M.A., MOKRZYCKI T., PLEWA R. 2024. Chrząszcze (Coleoptera) Puszczy Knyszyńskiej. *Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary*. 741 ss.
- HILSZCZAŃSKI J., PLEWA R., JAWORSKI T., SIERPIŃSKI A. 2015. *Microrhagus pyrenaeus* BONVOULOIR, 1872 – a false click beetle new for the fauna of Poland with faunistic and ecological data on Eucnemidae (Coleoptera, Elateroidea). *Spixiana*, **38** (1): 77-84.

- LESEIGNEUR L. 2014. Famille Eucnemidae ESCHSCHOLTZ, 1829. (ss. 420-422) [W:] M. TRONQET (red.): Catalogue des Coléoptères de France. Association Roussillonnaise d'Entomologie, Perpignan. 1052 ss.
- MERTLIK J., JENIŠ I., ZBUZEK B. 2007. New records on the distribution of some species of the family Eucnemidae (Coleoptera). *Elateridarium*, **1**: 92-96.
- MOKRZYCKI T., MISZCZAK T., WŁODKOWSKA A., BOROWSKI J. 2025. Uwagi o występowaniu i biologii *Rhacopus sahlbergi* (MANNERHEIM, 1823). *Wiadomości Entomologiczne*, **44** (online 9A): 68–70.
- MUONA J. 2007. Family Eucnemidae. (ss. 81-86). [W:] I. LÖBL, A. SMETANA (red.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera, vol. 4. Elateroidea – Derodontoidea – Bostrichoidea Lymexyloidea – Cleroidea – Cucujoidea. Apollo Books, Stenstrup: 1-935.
- NÉMETH T., LAUŠ B., TALLÓSI B. 2017. New distributional data on Elateroidea for Albania, Bulgaria, Croatia, Greece, Macedonia, Montenegro and Serbia (Coleoptera: Elateridae, Eucnemidae). *Folia Entomologica Hungarica*, **78**: 47-56.
- OSTRAUSKAS H., FERENCA R. 2010. Beetles (Coleoptera) caught in traps baited with pheromones for *Dendroctonus rufipennis* (KIRBY) (Curculionidae: Scolytinae) in Lithuania. *Ekologija*, **56** (1-2): 41-46.
- PAWŁOWSKI J., KUBISZ D., MAZUR M. 2002. Chrząszcze – Coleoptera. (ss. 88-110). [W:] Z. GŁOWACIŃSKI (red.): Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków. 155 ss.
- RECALDE IRURZUN J.I. 2012. *Rhacopus sahlbergi* (MANNERHEIM, 1823), un nuevo Eucnémido para la fauna Ibérica (Coleoptera: Elateroidea: Eucnemidae). *Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa*, **51**: 195-196.
- VÁVRA J.C., ŠKORPÍK M. 2013. Dřevomilovití brouci (Coleoptera: Eucnemidae) v Národním Parku Podyjí a jeho blízkém okolí, s poznámkami k jejich bionomii. *Thayensia (Znojmo)*, **10**: 53-90.
- ZARĘBA R. 1986. Puszcze, bory i lasy Polski. PWRiL. Warszawa. 204 ss.

Wpłynęło: 29 września 2025
Zaakceptowano: 8 grudnia 2025